ATHENS voice
Είδος: Εφημερίδα / Κύρια / Free Press / Εβδομαδιαία
Ημερομηνία: Πέμπτη, 23-11-2023
Σελίδα: 12,13 (1 από 2)
Μέγεθος: 1879 cm ²
Μέση κυκλοφορία: 1050
Επικοινωνία εντύπου: (210) 3617360,3617369
Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

ΑΝΝΑ ΔΑΜΙΑΝΙΔΗ

ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΤΗΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

«Δυο καλοκαίρια και μισό φθινόπωρο»

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΔΗΜΟΥ - Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

www.clipnews.gr

ATHENS voice
Είδος: Εφημερίδα / Κύρια / Free Press / Εβδομαδιαία
Ημερομηνία: Πέμπτη, 23-11-2023
Σελίδα: 12,13 (2 από 2)
Μέγεθος: 1879 cm ²
Μέση κυκλοφορία: 1050
Επικοινωνία εντύπου: (210) 3617360,3617369

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Η Αθηναία δημοσιογράφος και συγγραφέας, που ξεκίνησε την πολυσχιδή καριέρα της το 1975, στο νέο εφηβικό μυθιστόρημά της *«Δυο καλοκαίρια και μισό φθινόπωρο»*, από τις εκδόσεις Μεταίχμιο, αφηγείται την ιστορία τεσσάρων φίλων οι οποίες βιώνουν την καταπίεση του οικογενειακού τους περιβάλλοντος, με φόντο το δικτατορικό καθεστώς, κατά τη διάρκεια της ευαίσθητης περιόδου της ενηλικίωσής τους. Αν και μυθιστόρημα, το έργο έχει πολλά αυτοβιογραφικά στοιχεία από τη ζωή της νεαρής τότε συγγραφέως, που άφησε πίσω τις σπουδές της στη Νομική Θεσσαλονίκης για να ασχοληθεί αποκλειστικά με τη λογοτεχνία και τη δημοσιογραφία.

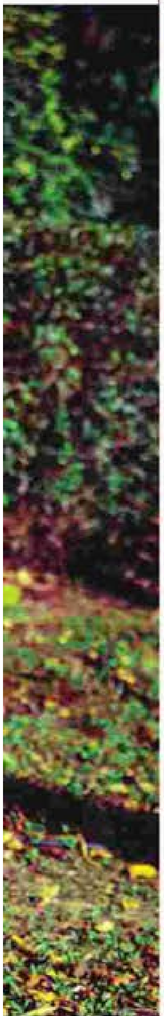

— Το παιδικό βιβλίο είναι σίγουρα μία από τις συγγραφικές ειδικότητές σας, με τη συλλογή «Το ωραιότερο πράγμα του κόσμου» (2012) να είναι ένα από τα πιο πρόσφατα παραδείγματα. Το «Δυο καλοκαίρια και μισό φθινόπωρο» δεν είναι ακριβώς παιδικό, αλλά εφηβικό βιβλίο, κάτι σαν ένα «bildungsroman», με φόντο τη δικτατορία της 21ης Απριλίου. Γιατί επιλέξατε να γράψετε αυτό το βιβλίο σήμερα;

Έγραφα παραμύθια όταν τα παιδιά μου ήταν μικρά. Έχω πολλά ανέκδοτα, δεν εκδίδονται εύκολα τα παιδικά βιβλία. Κι αυτά άργησαν να βγουν, υπάρχει δυσπιστία, ίσως, αν δεν είσαι αποκλειστικά του παιδικού; Δεν ξέρω. Για μένα ήταν ένα είδος ξεχωριστό. Μου άρεσε πολύ, το διασκέδασα, αλλά όταν είδα πόσο δύσκολο ήταν να εκδοθούν, σταμάτησα να τα γράφω. Μην ξεχνάτε ότι δούλευα πάντα σε εφημερίδες γράφοντας κείμενα.

Δεν ξέρω γιατί ολοκληρώθηκε αυτό το τελευταίο βιβλίο αντί για διάφορα άλλα που έχω στα συρτάρια. Μπορεί να θέλω να καταλάβω πράγματα που μας συμβαίνουν και έχουν την πηγή τους στη νεότητά μας, που συνέπεσε δυστυχώς με τη δικτατορία. Το πώς μας καθόρισε, σαν ανθρώπους και σαν πολίτες. Ίσως αυτή η ανάγκη να υπήρξε πιο επιτακτική από άλλες. Ίσως, απλώς οι συγκεκριμένες ηρωίδες να ήταν πιο συμπαθητικές από άλλες.

— Ενώ το θέμα το οποίο πραγματεύεστε είναι σκληρό και αποτελεί μια μαύρη σελίδα στην ιστορία της Ελλάδας, το βιβλίο που έχετε γράψει είναι τρυφερό. Εκφράζει μεν κάποιες αντιστάσεις, όμως οι περισσότερες από αυτές έχουν να κάνουν με τις τέσσερις έφηβες πρωταγωνίστριες, τους τσακωμούς με τους γονείς τους και γενικά το χάσμα των γενεών, που φαντάζομαι την εποχή εκείνη ήταν πιο αισθητό απ' ό,τι σήμερα. Τι σας έκανε να δώσετε μεγαλύτερη έμφαση εκεί;

Πράγματι, το θέμα μου είναι οι σχέσεις με τους γονείς και πώς αυτές καθορίστηκαν και από την πολιτική. Το χάσμα των γενεών εκείνη την εποχή ήταν που ξεσήκωνε τον δυτικό κόσμο – η σεξουαλική επανάσταση, οι χίπις, οι ελευθερίες που ζητούσαν οι νέοι. Εκείνο το κίνημα άλλαξε την καθημερινότητά μας, τη ζωή μας, τους νόμους μας, τον κόσμο μας, αλλά εμείς δεν μπορούσαμε να συμμετέχουμε, το απαγόρευε το καθεστώς. Και δεν μπορούσαμε εύκολα να αντιταχθούμε στους γονείς, κυρίως αν ήταν αριστεροί, αφού έπρεπε να τους υπερασπιζόμαστε. Υπάρχει μια ηρωίδα που ζει αυτές τις δυσκολίες. Οι φίλες της θεωρούν τους γονείς της φιλελεύθερους, εκείνη όμως δεν μπορεί να συγκρουστεί μαζί τους κι αυτό την καταπιέζει. Και γενικά καμία δεν επαναστατεί εναντίον των γονέων, κάνουν μικρά, δειλά βήματα μόνο. Αποκομμένες από τα ευρωπαϊκά, μυρίζαμε το γίγνεσθαι, αλλά δεν γινόταν να το γευτούμε.

— Αμέσως μόλις διάβασα την περίληψη του «Δυο καλοκαίρια και μισό φθινόπωρο» μου ήρθε στο νου το βιβλίο «Τα γενέθλια» της Ζωρζ Σαρρή. Υπάρχουν κάποιες βασικές επιρροές σας, όσον αφορά το συγκεκριμένο μυθιστόρημα; Κάποιοι συγγραφείς, ίσως, οι οποίοι αποτελούν σημείο αναφοράς;

Έχω διαβάσει πολύ από παιδάκι, αλλά τότε δεν κυκλοφορούσαν τα βιβλία της Ζωρζ Σαρρή και της Άλκης Ζέη. Διαβάζαμε βιβλία μεγαλίστικα –Ουγκώ, Ντίκενς, Μπροντέ, Τσέχωφ, Ρομαίν Ρολάν, το *«Ένα δέντρο μεγαλώνει στο Μπρούκλιν»*– και από παιδικά μόνο Βερν και Πηνελόπη Δέλτα. Όλα τα αγάπησα, όλα ήταν συγκλονιστικά, μέχρι μια ηλικία τουλάχιστον. Στην εφηβεία μας διαβάζαμε και πολλή ποίηση. Κάποια στιγμή καταβροχθίσαμε τον Καζαντζάκη. Μου φαίνεται τόσο παράξενο τώρα, δεν κοιμόμουν αν δεν τελείωνα το βιβλίο που είχα αρχίσει. Κουτουλούσα στο μάθημα από την αϋπνία. Κι ύστερα όλο τον Καραγάτση που είχε και τα σεξουαλικά στοιχεία, εννοείται και Βενέζη και Μυριβήλη. Και όλον τον Ξενόπουλο, που έχει γράψει άπειρα δε! Κάποια στιγμή συντονίστηκα με τα διεθνή ρεύματα, αλλά πάντα διάβαζα και διαβάζω τους Έλληνες. Δεν ξέρω ποιοι αποτελούν σημεία αναφοράς. Ό,τι πείτε εσείς!

— Έχοντας ακούσει τη συζήτησή σας με την Κατερίνα Σχινά, στην παρουσίαση του βιβλίου στο βιβλιοπωλείο Επί Λέξει, θυμάμαι σας είχατε αναφέρει ότι ενώ στο μυθιστόρημα τα κορίτσια συναναστρέφονται με αγόρια «ελεύθερα», στην πραγματικότητα άτομα διαφορετικών φύλων σπάνια βρισκόντουσαν μεταξύ τους σε τέτοιες παρέες. Αυτό, βέβαια, έχει αλλάξει άρδην σήμερα. Πώς σας φαίνεται αυτή η αλλαγή μέσα στα χρόνια; Έχει μόνο θετικά ή και αρνητικά στοιχεία;

Μια χαρά είναι η αλλαγή αυτή. Ζηλεύω. Δεν βλέπω κανένα αρνητικό στοιχείο. Τα χαίρομαι τα παιδιά μου που κάνουν παρέα αγόρια κορίτσια, τόσο φιλικά, τόσο άνετα. Εμείς υποφέραμε, οι απαγορεύσεις μας έκαναν εκατέρωθεν κουτοπόνηρους. Χάλια ήταν. Λένε μερικοί μεγάλοι ότι σήμερα οι νέοι δεν φλερτάρουν. Δεν το πιστεύω. Μπορεί να μην είναι τόσο λιμασμένοι για φλερτ, σεξ και έρωτα σαν εμάς, αλλά έχουν περισσότερες ευκαιρίες να διαλέγουν. Προσέχουν περισσότερο. Ας πουν οι ίδιοι αν έχει αυτό κάποια αρνητικά στοιχεία. Εγώ δεν τα βλέπω.

— Ο σύζυγός σας, Δημήτρης Ψυχογιός, είναι και εκείνος ένας σημαντικός συγγραφέας και δημοσιογράφος. Τι ρόλο έχει παίξει η σχέση σας στην καριέρα σας; Επηρεάζετε ο ένας τον άλλον; Διαβάζει ο ένας τα έργα του άλλου, πριν προωθηθούν σε κάποιον εκδότη;

Το γράψιμο του Δημήτρη ήταν για μένα ελκυστικό πριν ακόμα τον γνωρίσω. Έχει στην πολιτική αδέκαστη ματιά, αυστηρή και δίκαιη, που τη χρειαζόμουν και τη χρειάζομαι ακόμα για να ερμηνεύω τα γεγονότα. Δεν συμφωνούμε πάντα πολιτικά, διαφωνούμε συχνά, αλλά με επηρεάζει. Δεν ξέρω αν εγώ τον επηρεάζω αντίστοιχα. Καμιά φορά διαβάζουμε ο ένας τα βιβλία του άλλου, καμιά φορά όχι. Τώρα τελευταία εκείνος έχει απαρνηθεί τη λογοτεχνία κι εγώ έχω δυσκολευτεί με τα φιλοσοφικά βιβλία που ετοιμάζει. Ελπίζω να αλληλοδιαβαστούμε πάντως κάποια στιγμή. Τα άρθρα του όμως τα διαβάζω ανελλιπώς, είναι η πρώτη μου δουλειά κάθε πρωί, τις μέρες που γράφει στην εφημερίδα. Είναι μεγάλη ευχαρίστηση να διαβάζεις έξυπνα, διορατικά, ακόμα και πικρά κείμενα, και τον θεωρώ τον καλύτερο αρθρογράφο εφημερίδας εδώ και χρόνια. Είμαι μόνιμη θαυμάστριά του.

— Η πορεία σας στη δημοσιογραφία είναι μακρά και αξιέπαινη. Αν δεν κάνω λάθος, κάνατε τα πρώτα σας βήματα το 1975, λίγο μετά δηλαδή την πτώση της Χούντας. Αν και στο «Δυο καλοκαίρια και μισό φθινόπωρο» δεν μιλάτε εκτενώς για τις πολιτικές εξελίξεις, ακόμα και η ακριβής αναφορά σε δρόμους, μαγαζιά, μάρκες ρούχων ή ακόμα και ζαχαρωτών, εμπεριέχει κάτι από το δημοσιογραφικό σας «δαιμόνιο». Είναι κάτι συνειδητό αυτό;

Νομίζω ότι αν κι έχει φανταστικά πρόσωπα, μοιάζει λίγο με ρεπορτάζ – όσο με βοήθησε η μνήμη μου. Έχω ανάγκη να καταγράψω τα μέρη της Αθήνας που ζήσαμε. Το κέντρο της, που έχει καταστραφεί, θέλω να θυμάμαι ότι κάποτε ήταν φωτεινό και ζωντανό, και μάλιστα τότε ελπίζαμε ότι θα γινόταν καλύτερο, δεν φανταζόμασταν την εγκατάλειψη που επήλθε. Πονάει η ψυχή μου όταν ανεβαίνω τη Σταδίου, τον δρόμο που περνούσαμε με τον πατέρα μου για να πάμε στο γραφείο του, κι ήταν τόσο περήφανος για την πόλη μας. Συνειδητά ήθελα να θυμίσω ότι κάποτε ζούσαμε εδώ, ας υπάρχει κάπου γραμμένο.

— Μιλώντας για άλλες επαγγελματικές ενασχολήσεις που τροφοδοτούν ένα έργο τέχνης, όπως αυτό το μυθιστόρημα, διαβάζουμε στο βιογραφικό σας πως έχετε σπουδάσει και Νομική στη Θεσσαλονίκη. Στο μυθιστόρημα ο πατέρας μιας εκ των πρωταγωνιστριών είναι δικηγόρος και μάλιστα «αριστερός». Τι ρόλο έχουν παίξει οι σπουδές σας στην ψυχογράφηση τέτοιων χαρακτήρων στα έργα σας;

Σπούδασα νομικά επειδή ακριβώς ο πατέρας μου ήταν δικηγόρος και το ήθελε πολύ, αλλά δεν τα πίστευα, κι έφταιγε πάλι η Χούντα. Θεωρούσα ότι κάπως μας ξεγελάνε εκεί. Ίσχυε, αλλά όχι απόλυτα. Τρία χρόνια σπουδές με Χούντα, έπρεπε να ζήσει κανείς τη διαφορά που ζήσαμε όταν έπεσε η Χούντα, την τελευταία χρονιά επιτέλους, για να καταλάβει τι είχε χάσει, πόσο στεγνά, φτωχά, χαζά, είχαν περάσει εκείνα τα πρώτα χρόνια. Τέλος πάντων, έμαθα κάποια βασικά πράγματα, χρήσιμα για την πολιτική σκέψη και σκευή της δημοσιογραφίας. Για τους χαρακτήρες πιο πολύ ρόλο έχουν παίξει οι σπουδές γαλλικής λογοτεχνίας που έκανα στο Γαλλικό Ινστιτούτο παράλληλα, για τις οποίες διάβασα πολύ περισσότερο. Λογοτεχνία και πάλι λογοτεχνία.

— Υπάρχει ένας γενικότερος θαυμασμός για τη λεγόμενη «γενιά του Πολυτεχνείου» από πλευράς των μεταγενέστερων γενεών. Σας ρωτάνε συχνά για αυτή την εποχή. Ποιες είναι οι δικές σας αναμνήσεις από τότε;

Θαυμασμός υπήρχε παλιά, τώρα την κατηγορούν για τα πάντα τη γενιά του Πολυτεχνείου. Με ρωτούσαν κάποτε, τώρα τα ξέρουν όλα. Και να ρωτάνε, δεν καταλαβαίνουν την απάντηση. Τις προάλλες διάβαζα διάλογο στο Facebook όπου ένας νέος έγραφε ότι ζηλεύει την εμπειρία του Πολυτεχνείου του '73! Δηλαδή, ζηλεύει που ζήσαμε εμείς στην εφηβεία μας τη Χούντα, όλη εκείνη τη μιζέρια, τους φόβους, πέρα από όλα τ' άλλα, εφτά χρόνια, και φτάσαμε πλέον το '73 να κάνουμε εκείνη την εξέγερση! Τι να πεις; Αυτό είναι αρρώστια. Και οι γονείς μας έζησαν στιγμές έντονης έξαρσης όταν έτρεχαν να πολεμήσουν, όταν έμπλεκαν με την αντίσταση, όταν πανηγύριζαν στην απελευθέρωση, αλλά δεν διανοηθήκαμε ποτέ να τους ζηλέψουμε. Πέρασαν πόλεμο και Κατοχή. Υπάρχει μια τεράστια παρεξήγηση εκεί πέρα, αλλά δεν θα λυθεί, έχει πλέον πετρώσει.

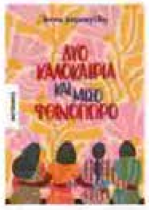

Οι αναμνήσεις μου είναι πολύ αντιπροσωπευτικές. Τις έχω γράψει, τα λέω αυτά συνέχεια, ξανά και ξανά. Το ηρωικό κλίμα που καλλιεργείται δεν ευνοεί καθόλου την κατανόηση.

> ***Λένε μερικοί μεγάλοι ότι σήμερα οι νέοι δεν φλερτάρουν. Δεν το πιστεύω. Μπορεί να μην είναι τόσο λιμασμένοι για φλερτ, σεξ και έρωτα σαν εμάς, αλλά έχουν περισσότερες ευκαιρίες να διαλέγουν.***

— Σήμερα έχουμε διάφορες ελευθερίες που σε καμία περίπτωση δεν ήταν δεδομένες στο όχι και τόσο μακρινό παρελθόν. Από τις μίνι φούστες ή τα τζιν, τα ερωτικά ραντεβού, ή και σε πολιτικό επίπεδο τον κομμουνισμό και άλλες ιδεολογίες που μέχρι πριν μερικές δεκαετίες διώκονταν ποινικά, έχουμε φτάσει στην αποδοχή της διαφορετικότητας σε φυλετικό και σεξουαλικό επίπεδο. Σε κάθε περίπτωση, η κατάσταση θα μπορούσε να βελτιωθεί ακόμα περισσότερο. Προς ποια κατεύθυνση θα θέλατε να δείτε αλλαγές και εξελίξεις;

Τα γνωστά. Γάμος για όλους –τους ομοφυλόφιλους, δηλαδή, που τώρα τον στερούνται– και τεκνοθεσία για όλους. Δικαιώματα στους μετανάστες, διευκόλυνση της πολιτογράφησης, ειλικρίνεια απέναντί τους. Αναγνώριση των δικαιωμάτων τους. Να μπορούν τα παιδιά τους να μαθαίνουν τη μητρική τους γλώσσα στα σχολεία. Να παίρνουν αμέσως την ελληνική ιθαγένεια. Υπάρχουν πολλά να γίνουν.

— Είναι μάλλον κοινότυπη η τελευταία ερώτηση που θα σας κάνω, αλλά υπάρχει κάποιο πρότζεκτ που έχετε στο μυαλό σας τώρα; Τι έχουμε να περιμένουμε εμείς οι αναγνώστες σας;

Το πρότζεκτ είναι, αν καταφέρω να συνεχίσω να δουλεύω με χαρακτήρες που περιμένουν στο συρτάρι ή πιο σωστά στο κομπιούτερ, να βρω κάποιους συμπαθείς σαν τα τέσσερα κορίτσια και να κάνουμε λίγο παρέα. Σταμάτησα την τακτική συνεργασία με την εφημερίδα, άρα κάτι πρέπει να κάνω για να μην έχω τύψεις που απολαμβάνω τόσα πολλά και διάφορα πράγματα στη ζωή. Να βάλω στόχους! ■

www.clipnews.gr